

DOEPAK

Du PAK Doe PAK POPPENSPE(E)LMUSEUMKRUIJELKRANTKRABEL Doe PAK Du PAK
Nr. 162

Een centsprent: twee poppenspeltechnieken

Weer zo'n fraaie prent uit de collectie van het *Poppenspe(e)lmuseum*. Een *centsprent* is de benaming voor een volks- of kinderprent die in de negentiende eeuw in omloop was. De prent is genoemd naar de prijs die je er toen voor moest betalen. Centsprenten werden in verschillende Europese landen uitgegeven. De plaatjes hebben meestal een opvoedende strekking en gaan over huishoudelijke werkzaamheden, schoonmaken, eten, snoepen, spelletjes en spreekwoorden. Op de Duitse prent hierboven zijn 16 kinderafereeltjes te zien. Bijvoorbeeld van een kat die een kan gebroken heeft. Of twee jongens die kunstjes vertonen met een hond en een aap. Linksonder spelen twee kinderen verstoppertje. En geheel rechts willen drie kinderen 'het onderste uit de kan'.

Uitgelicht: een spel met twee handpoppen en een handschaduwscène – met een beetje vingergymnastiek, een lamp en een muur wordt een dier geprojecteerd.

Wil je meer te weten komen over *cents-* of *papiere theaterprenten* en het *poppenspel*? Maak dan een reis door de wondere wereld van het poppentheater op www.poppenspelmuseum.nl/onderwijs, waarbij je ook nog eens kans maakt op een vrolijke poppenstrip. Op www.geheugenvannederland.nl/poppenspel2, www.poppenspelmuseum.nl en www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl vind je informatie over het museum, de thema-exposities, onze educatieve uitgaven en onze collectie. Een *poppentheater-abc* geeft uitleg over tal van poppentheatertechnieken, -attributen, -figuren en -personen.

Afbeelding: centsprent. Nr. 509, 34 x 43 cm. Uitgever: Druck und Verlag von C. Burckardt's Nachf. Weissenburg, Elzas (omstreeks 1890).
Concept en tekst: Otto van der Mieden © (2011).

Doepak is hét Poppenspe(e)lmuseumcadeau. Doepak is gratis voor iedereen die de vragen van een Poppenspe(e)lspeurtocht goed beantwoord heeft. Verzamel alle afleveringen van de Doepakkruijmelkrant en -krabbels! Een dupak (spreek uit: dagpak) is een stang- en trucpop. Het nummer met de dupak wordt in het Tsjechische en Slowaakse volkspoppentheater met marionetten en stangpoppen altijd als toegift opgevoerd. De pop maakt sprongen waarbij zijn lijf beurtelings lang en kort wordt. Het is een truc die overeenkomt met het uitrekken en weer inkrimpen van de hals van de Dood van Pierlala in de poppenkast. Pierlala is een stokpop en wordt van onderaf gemanipuleerd; de dupak wordt als stangpop van bovenaf bewogen. Terwijl het rijzen van Pierlala's hals heel langzaam en onder doods stilte geschiedt, gaat het strekken en krimpen van de dupak razendsnel en met veel tumult. Dupak betekent 'stampend'. De houten voeten zijn met lood verzwaard. Het lijf van de pop is een zak van stof. De stang waaraan de dupak hangt, gaat door het hoofd en het lijf en zit vast aan de houten heup. Het gat in het hoofd is wijder dan de dikte van de stang, waardoor de kop soepel op en neer gaat. Aan weerszijden van de kop van de dupak is een touw vastgemaakt. De touwen gaan omhoog en zijn bevestigd aan een speelhout. Door dit op en neer te bewegen, rekt en krimpt het lijf. De pop gaat als het ware door de knieën en veert weer op. Behalve springen kan de dupak ook om zijn as draaien; daarbij zwierven de armen wijd uit.